

Nekaj se res premika

Nedolgo tega smo se v našem listu na tem mestu vprašali, ali se kaj premika v zvezi z zakonsko globalno zaščito slovenske narodne manjšine. Danes na to vprašanje lahko upravičeno odgovorimo pritrdilno. Minister za odnose z deželami in za reformo državnih institucij Maccanico je v torek, 8. t.m., sprejel v Rimu predstavniške Slovence v Furlaniji Julijski krajini, s katerimi se je pogovoril o globalni zaščiti. V odposlanstvu so bili senator Spetič za KPI, deželni tajnik Ssk Jevnikar, Filibert Benedetič za PSI, Klavdij Palčič za SKGZ, Marija Ferletič za SSO in Pavel Petričič za Slovence v videmski pokrajini. Odposlanstvo je ministru izročilo dokument, ki navaja glavne in temeljne zahteve glede naše manjšinske zaščite.

Čeprav je do tega srečanja prišlo na pustni torek, so člani odposlanstva odnesli s pogovora z ministrom Maccanicom vtis, da gre tokrat zares in ne za pustno šalo. Predstavnik vlade je dejal, da ima nalogo, da v enem mesecu predloži ministrskemu svetu zakonski osnutek za zaščito slovenske narodne manjšine. Opozoril je, da se za to vprašanje zanima sam predsednik vlade De Mita, ki je, kot znano, problematiko naše manjšine omenil v svojem programskem govoru v parlamentu. Minister Maccanico ni omenil podrobnosti oziroma vsebine zakonskega osnutka, a je kljub temu poudaril njegovo celovitost ali globalnost, kar pomeni, da bo zakonski osnutek vlade upošteval tudi Slovence, ki živijo v videmski pokrajini. Na koncu je pristavil, da bo zakonski osnutek sestavila in odobrila vlada, ki je koalicija, tako da so nujni kompromisi.

Ko bo vlada odobrila zakonski osnutek in ga predložila parlamentu, bi se moral pospešiti postopek njegove proučitve in odobritve, ker imajo predlogi vlade prednost. V senatni zbornici se je v okviru komisije za ustavna vprašanja že začela razprava o zakonskih predlogih za zaščito slovenske manjšine, ki so jih bili vložili predstavniki nekaterih strank in skupin (med njimi je tudi zakonski predlog Ssk). V pričakovanju vladnega zakonskega osnutka se bo parlamentarni postopek v senatu gotovo prekinil. Upati je, da prekinitev ne bo trajala dolgo in da se bodo spoštovali roki, ki jih je omenil minister Maccanico med pogovorom s predstavniki slovenske narodne manjšine.

Na začetku smo ugotovili, da se je v zvezi z našo zakonsko zaščito res začelo nekaj premikati, s tem pa seveda še ni re-

dalje na 2. strani ■

Milan Kučan ob slovenskem prazniku

JUGOSLAVIJA NAJ OSTANE FEDERACIJA

»Jugoslavija mora ostati tudi v bodoče federativna socialistična republika enakopravnih narodov in narodnosti«. Tako je dejal Milan Kučan, predsednik Zveze komunistov Slovenije, ki je bil slavnostni govornik na Prešernovi proslavi v Cankarjevem domu v Ljubljani v torek, 8. t.m. »Pot do nove ustave je lahko daljša, je nadaljeval, demokraciji pa moramo razsežnosti širiti takoj, da bi mogli v političnem življenju sodelovati vsi, ki to želijo, in tudi vsi prevzemati odgovornost za politične odločitve, vključno s tem, da ne zrušimo demokracije, ki je to udeležbo omogočila. Zato bi mogli v skupnem interesu vsi zavrniti poskuse vnašanja sovraštva do vsega obstoječega in preteklega, ker je vse to — mimo dejstva, da omogoča uveljavljanje majhnih človeških ravni — samo eden od načinov uveljavljanja iste neustvarjalne jalovosti, kakor jo je v družbeno življenje vnašala monopolna vloga partije. Nova ustava ne bo na ravni zgodovinske potrebe, ne bo mogla biti izraz potreb in interesov

večine, če si ne bomo takoj odpirali možnosti, da se bo politična volja lahko oblikovala v demokratični razpravi, argumentirano preverjala in kot večinska uveljavljala. Brez tega bo ustava poskus enih, da vsilijo svoje družbene koncepte in poglede drugim, bo dokument, ki ne bo imel združevalne moči. Imamo možnost, kajti to je resnično stvar suverenega odločanja naših ljudi, da politično priznamo državljansko pobudo, pri čemer je razmislek o SZDL bistvenega pomena, da utremo pot volilnemu sistemu, ki bo pravico do političnega programa družbene akcije povezal z odgovornostjo za njegovo izvajanje, da uveljavimo demokratične poti zanesljivega ugotavljanja večinske volje«, je poudaril govornik.

Prešernove nagrade so prejeli Alenka Bartl, Mojmir Lasan in Rudi Šeligo. Nagradi iz Prešernovega sklada sta med drugimi prejela tržaški slikar Franko Vecchiet in pesnica Maja Haderlap. Za veliko priznanje jima iskreno čestitamo.

Mandatar Markovič o gospodarskem programu nove vlade SFRJ

Mandatar za sestavo nove jugoslovanske zvezne vlade Ante Marković se je pred dnevi dolgo pogovarjal s predstavniki vodilnih jugoslovanskih podjetij. Pogovor je potekal v prostorih Gospodarske zbornice Jugoslavije v Beogradu in se ga je udeležilo kakih 130 vodilnih jugoslovanskih gospodarstvenikov. Mandatar Marković je poudaril, da se bo — kot ministrski predsednik — zavzemal predvsem za uvedbo tržne ekonomije, pri čemer je naglasil, da bi se morala — po njegovem mnenju — država odreči vmešavanju v gospodarsko življenje. Na ta način bi gospodarstvo vzelo svojo usodo v svoje roke in hkrati prevzelo odgovornost za celotni razvoj.

Po mnenju mandatarja je najhujši nasprotnik čas, ker bo treba v kratkem obdobju narediti pomembne korake. To narekuje huda kriza, ki je Jugoslavijo že spravila na rob potrpežljivosti in vzdržljivosti.

Pomembno je v tem trenutku spodbuditi proizvodnjo in utreti pot visokim stopnjam gospodarske rasti. Marković je naglasil, da se je treba zavzemati za nenehno posodabljanje, za nova vlaganja in ustanavljanje novih delovnih mest, kar je — po njegovem — edini uspešni recept v sedanjih jugoslovanskih razmerah. Marković se je zavzel za reformo bančnega sistema in v tej zvezi naglasil, da pomeni odlaganje bistvenih sprememb v bančništvu odmik od tržne usmeritve. Strinjal se je z mnenjem, da ni dovolj sredstev za razvoj, pri čemer je naglasil, da bi se morali v Jugoslaviji čimprej odločiti za izdajo vrednostnih papirjev. Tako bo mogoče pritegniti denar iz vseh virov.

Na prvem mestu so skupna vlaganja, posojila pa so na zadnjem. Država ne bo zagotavljala sredstev, ker je denar mogo-

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 12. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.15 Mladinski oder: »Carski sel« (Jules Verne); 11.00 Nediški zvon; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Georges Feydeau: »Hotel svobodne menjave«, komedija; 16.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 13. februarja, ob: 7.00 Jutranji rad. dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 V ponedeljek ob 12h; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester Camerata Labacensis vodi Stojan Kuret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 14. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Svet v črno-belem. Pripravlja Sonja Sirk; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Detektiv Prisma«, nagradna oddaja za mlade detektive; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 16.45 Postni govor; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester Camerata Labacensis vodi Stojan Kuret; 18.00 »Slovensko pismo«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 15. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 15.28 V našem zaporu (zabavna oddaja s kvizi in nagradami); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Flavtistka Luisa Sello; 18.00 Literarne podobe; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 16. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Živeti zdravo; 12.40 Cerkveni mešani zbor iz Sv. Križa; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 15.27 Pri nas na obisku (pevci in skupine slovenske lahke glasbe); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mešani zbor »Oslo Ungdomskor« iz Osla na Norveškem; 18.00 »In exilium« — dekan Viktor Kos piše župnijsko kroniko; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 17. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški portreti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ženske in politika; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Pravljični svet v barvah«; 14.30 Zapisi in glasba; 15.00 »Homer: »Odiseja«. Epska pesnitev; 15.15 Naši kraji in ljudje; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 18. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Narava ima vedno prav; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Glas od Režije«; 14.45 Filmi na ekranih; 15.00 Zabavnoglasbeni program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci: Irena Pahor - viola da gamba; 18.00 »Zamislil sem si stvar za gledališče a'li potovanje skozi čas«. Umetniški večer s Stanislavo Bonisegna in Alešem Valičem; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

ZLATO ZA MATEJO SVET

Na svetovnem smučarskem prvenstvu, ki je v teku v Vailu v Združenih državah, je slovenska smučarka Mateja Svet osvojila zlato kolajno v slalomu. 20-letna smučarka iz Ljubljane je prav na predvečer slovenskega kulturnega praznika dosegla uspeh, kakršnega doslej še ni dosegel noben slovenski in jugoslovanski smučar.

V prvem spustu je bila le za štiri stotinke sekunde slabša od Američanke Mc Kinneyeve, ki je bila prva. Švicarka Vreni Schneider, ki je bila favoritinja, je bila šele osma z eno sekundo in 47 stotink zaostanka. To je bilo zanjo tudi usodno, kajti v drugem spustu se ji kljub odlični vožnji ni posrečilo odpraviti razlike. To pa tudi zato, ker je bila Mateja Svet spet zelo dobra in je s svojo premišljeno vožnjo vzdržala napad najnevarnejših konkurentk — Švicarke Schneiderjeve in Američanke McKinneyeve.

Z osvojitvijo zlatega odličja v ženskem slalomu na svetovnem prvenstvu je dose-

gel prodoren uspeh tudi ves slovenski smučarski šport.

AMNESTY INTERNATIONAL
IN SOVJETSKA ZVEZA

Glasnik znane organizacije Amnesty International je v Londonu sporočil, da so člani te organizacije prvič v zgodovini bili povabljeni na obisk v Sovjetsko zvezo. Glasnik je dejal, da so ta mesec prejeli vabilo od Akademije znanosti v Sovjetski zvezi, kar pomeni, tako je dejal glasnik — velik korak naprej. Amnesty International je bila ustanovljena leta 1961 in je do zdaj večkrat zama zaporila, da bi lahko proučila stopnjo spoštovanja človekovih pravic v Sovjetski zvezi. Glasnik je pristavil, da še ni bil določen datum obiska v Sovjetski zvezi in da organizacija te dni razpravlja o podrobnostih potovanja njenega odposlanstva v Sovjetsko zvezo. V lanskem decembru je Amnesty International objavila poročilo, iz katerega izhaja, da je v sovjetskih zaporih in psihiatričnih bolnišnicah trenutno kakih 140 oporečnikov.

Za četverico bodo predlagali pomilostitev

Kot je pisalo ljubljansko Delo, je skupina delegatov republiške skupščine, ki ima nalogo, da prouči okoliščine in posledice sodnega procesa proti četverici v Ljubljani, oblikovala prvo informacijo o svojem delu in ugotovitvah. Skupina je tudi ocenila nekatera dejstva, s katerimi je bila seznanjena na prejšnjih treh sejah, ki so bile v celoti ali delno zaprte za javnost. Tudi večji del zadnje seje je potekal za zaprtimi vrati, na koncu pa je bila tiskovna konferenca.

Predsednik skupine delegatov Ravnikar je dejal, da je skupina končala s proučevanjem vojaškega dokumenta. Čeprav skupina še vedno nima tega povelja, je lahko na podlagi izjav člana predsedstva republike Jugoslavije Staneta Dolanca ocenila vojaško povelje za strogo zaupno. Ravnikar je še dejal, da je skupina za večino bistvenih okoliščin, ki jih mora še proučiti in oceniti, že dobila temeljne informacije, zaradi česar upa, da bo z delom končala v šestih mesecih. Poročilo o doseganju de-

lu bodo posredovali delegatom slovenske skupščine 22. februarja. Kot kaže po zadnji razpravi, bo skupina, tako je pisalo ljubljansko Delo, predlagala pomilostitev Janše, Tašiča, Borštnerja in Zavrla.

ZANIMANJE

ZA SOCIALDEMOKRATSKO ZVEZO

V Mariboru se je veliko število ljudi zbralo na večeru, na katerem so člani iniciativnega odbora za ustanovitev Slovenske socialdemokratske zveze obrazložili program in glavne namene ter cilje te organizacije. Prireditelji so poudarili, da se zavzemajo za politični pluralizem in parlamentarno demokracijo s strankarskim sistemom. Slovensko socialdemokratsko zvezo bodo ustanovili 16. februarja. Člani iniciativnega odbora so poudarili — tako je pisalo ljubljansko Delo — pravico do lastne politične organizacije, torej zunaj Socialistične zveze in s tem za preseganje enostrankarskega političnega sistema.

Pred volitvami na Koroškem

Konec prejšnjega tedna so v Celovcu predstavili kandidate volilne koalicije »Drugačna Koroška«. Po predstavitvi se je razvila razprava, kaj storiti, da bi kandidati zares prišli v koroški deželni zbor. Deželne volitve bodo v nedeljo, 12. marca. Pogledi so bili seveda različni, saj je znano, da v volilni koaliciji »Drugačna Koroška« nastopajo kandidati »Zelene alternative«, »Koroške enotne liste«, »Gibanja zoper ločevanje v šoli« in razne alternativne skupine.

Pomembno je, da so kljub hudim sporom koroški Slovenci pokazali dovolj moči, strpnosti in politične modrosti ter se

sporazumeli za skupen nastop. Tako sta med štirimi glavnimi kandidati tajnik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm in predstavnik Koroške enotne liste Fric Kert.

Nosilec liste, profesor Hans Haider, je na predstavitvi dejal, da bo volilna koalicija »Drugačna Koroška« gotovo dobila en poslanski mandat, mogoče celo dva, in v tem primeru bi po mnogih letih spet prišel v deželni zbor koroški Slovenec.

Volilna koalicija zajema ne le območje Južne Koroške, marveč sega tudi na zahodu do Spittala ob Dravi in na severu do Šentvida na Glini.

Sodobniki o Prešernu

Tik pred slovenskim kulturnim praznikom so v Ljubljani predstavili knjigo z naslovom »Sodobniki o dr. Francetu Prešernu«. Knjigo je izdala založba Borec. Gre za skupno 47 sestavkov o življenju in delu Franceta Prešerna. Povečini so avtorji iz srede prejšnjega stoletja, ki so pomembno vplivali, da je slovenska javnost bolje spoznala Franceta Prešerna.

Slovenci, ki živijo na Dunaju, so med prvimi počastili slovenski kulturni praznik. V imenu Slovenskega kulturnega društva »Ivan Cankar« in Dunajskega krožka je udeležence pozdravila Helena Megušar, slavnostni govornik pa je bil dr. Matjaž Kmecl. Ta je poudaril, da stoji pesnik Francet Prešeren pri koreninah in temeljih »čuđeža«, ki se imenuje slovenska ohranitev. V kulturnem programu je nastopil Trio Lorenz.

Andreotti in Albanija

Zunanji minister Andreotti je pred dnevi sprejel v Rimu svetovalca albanskega predsednika Alije in člana Centralnega komiteja Albanske komunistične partije Lazrija. Ta se je srečal tudi z ministrom za zunanjo trgovino Ruggierom ter je imel vrsto pogovorov s funkcionarji italijanskega zunanjega ministrstva. Andreotti in njegov albanski gost sta proučila predvsem stanje odnosov med Italijo in Albanijo in soglašala, da je treba okrepiti zlasti gospodarsko sodelovanje. V tej zvezi sta prodala takoimenovano »jadransko pobudo«, učila takoimenovano »jadransko pobudo«, kateri se je minister Andreotti konec januarja pogovarjal v Beogradu z jugoslovanskimi oblastmi. Albanija se za to pobudo zanima in jo želi globlje proučiti.

Predmet pozornosti je bilo tudi sodelovanje na Balkanu. Tako Andreotti kot albanski predstavnik Lazri sta poudarila, da je balkansko sodelovanje zelo pomembno za postopno odpravljanje napetosti v Evropi in za krepitev stabilnosti na območju, ki je važno tako za Italijo kot za Albanijo.

Se nekaj premika?

Britanska televizijska družba BBC je pred dnevi objavila vest, da je v Severni Irski na vidiku politični napredek, čeprav obstaja še nekaj zaprek. Iz poročila izhaja, da so se predstavniki štirih glavnih in nasprotujočih si političnih strank v lanskem oktobru sestali v nekem hotelu v Duisburgu v Zahodni Nemčiji in proučili možnost novih oblik vlade v Severni Irski. Tajni pogovori so se nadaljevali v naslednjih mesecih in po poročilu BBC, naj se udeleženci načelno dogovorili za deljeno oblast.

Glavno oviro baje predstavlja sporazum med Veliko Britanijo in Irsko iz leta 1985, ki daje republiko Irski pravico, da se vmešava v zadeve Severne Irske. Predlagano je zato bilo, naj bi sporazum za mrznili in odložili že napovedane sestanke med predstavniki britanske in irske vlade. Včeraj pa so predstavniki nekaterih političnih sil v Severni Irski izjavili, da poro-

dalje na 8. strani ■

Deželni poslanec B. Brezigar v Parizu

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je bil pred dnevi v Parizu gost francoskega odbora Evropskega urada za jezikovne manjšine v okviru Evropske skupnosti. Brezigar si je v Razstavni palači francoske prestolnice ogledal razstavo, ki se tiče jezikov narodnih manjšin. Iz Italije so prisotni Sardinci, Francozi iz Doline Aoste, Furlani in Slovenci. Za furlansko udeležbo so poskrbele nekatere kulturne organizacije, medtem ko je za slovensko prisotnost poskrbel Slovenski raziskovalni inštitut Slori.

Na srečanju s člani francoskega odbora je bilo predmet razprave vprašanje Listine pravic manjšinskih jezikov, o čemer trenutno poteka razprava v Evropskem svetu. Govor je bil dalje o udeležbi izvedencev na velikem simpoziju o človekovih pravicah in o jezikovnih pravicah, ki bo

jeseni v Strasbourgu v okviru proslav ob 200-letnici francoske revolucije. Simpozij bo potekal pod pokroviteljstvom Evropske skupnosti in Evropskega sveta, Brezigar pa je že obljubil udeležbo s svojim poročilom o izvajanju jezikovnih pravic v Italiji.

V francoski prestolnici se je deželni svetovalec Brezigar sestel s predsednikom urada za jezikovne manjšine, Škotom Mc Arthurjem in z glavnim tajnikom, Ircem O'Riagainom, ki ju je informiral o najnovejših dogodkih v zvezi s parlamentarnim postopkom glede zakonskih predlogov za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji ter za zaščito ostalih manjšinskih jezikov. Predstavnik Slovenske skupnosti je poudaril, kako je nujno, da pristojna senatna komisija čimprej dokončno izoblikuje besedilo zakona za zaščito slovenske manjšine.

Združenje evropskih občin in dežel (AICCIRE) v naši deželi

V Vidmu že več let deluje Združenje evropskih občin in dežel (AICCIRE), ki je italijanski član zadevne mednarodne evropske zveze. Organizacija obsega v glavnem izvoljene predstavnike — deželne, pokrajinske in občinske — ki želijo pospeševati idejo evropskega zedinjenja in v ta namen uresničevati vrsto pobud na krajevni in širši ravni. Sedaj je predsednik deželne organizacije župan iz Codroipa Donada, prej pa je bil več let sedanji podpredsednik deželnega sveta dr. Braida. Oba pripadata stranki DC, v omenjenem združenju pa so zastopane bolj ali manj vse stranke. Tako je njegov podpredsednik oglejski župan Puntin, ki pripada PCI.

Tudi Slovenska skupnost je imela — in še vedno ima — v tem združenju svoje zastopnike. Dolgo let je bil v deželnem pa tudi v vsedravnem vodstvu deželni svetovalec dr. Drago Štoka. Nato je prišel v svet in v izvršni deželni odbor goriški občinski odbornik dr. Andrej Bratuž. Nekaj let je bil kot član nadzornega odbora tržaški občinski svetovalec in prej odbornik prof. Aleš Lokar. Ti predstavniki so se večkrat udeleževali tudi vsedravnih in mednarodnih zborovanj zveze. Tako med

drugim so bili na zadnji evropski konferenci predlanski v mestu Bordeaux v Franciji, kjer je sodeloval tudi nabrežinski župan in sedanji deželni svetovalec Bojan Brezigar.

Kaj ima pa sedaj na sporedu AICCIRE? Predvsem želi v letu tretjih evropskih volitev zainteresirati javnost za evropeistične teme in probleme. Med drugim name-rava izdati primerno brošuro o vprašanjih Evrope, ki jo bo nato širila zlasti po šolah. Nato ima v načrtu pripravo posebnega zborovanja »o evropskem zedinjenju danes«, na katerem naj bi med drugimi sodelovali evropski poslanci naše dežele. Dlje se bo zavzemala za sodelovanje na raznih posvetih o Evropi tudi v državah EGS, kjer bi se lahko izvoljeni predstavniki naše dežele neposredno na mestu samem seznanili s to problematiko. Naj še omenimo, da imamo tudi pri nas že nekatere take ustanove. Najprej je to Evropska hiša v Huminu (Gemoni), pa še pred kratkim ustanovljena Evropska akademija v Gorici s posebnim ozirom na šolsko in študijsko problematiko. Gre vsekakor za veliko koristnih in zanimivih pobud, ki zaslužijo našo pozornost in priznanje.

Bogati o reševanju dolžnikov

V Washingtonu je bil prejšnji teden dvodnevni sestanek finančnih ministrov sedmih industrijsko najbolj razvitih držav na svetu. Predmet razprave so bila vprašanja, ki so v zvezi z gospodarskim stanjem po svetu. V tej zvezi so proučili tudi čedalje večja trgovinska neravnotežja med najbolj razvitimi državami ter nekatere nove načrte za odpravo dolžniške krize.

Nekateri listi so pisali, da je Busheva vlada pripravljena sprejeti nekatere bistvene popravke načrta ameriškega zunanjega ministra Bakerja za odpravo dolžni-

ške krize. Visoki funkcionarji ameriške vlade sicer poudarjajo, da Združene države niso pripravljene odpisati dolgov, razmišljajo pa o uvedbi nekaterih davčnih olajšav za poslovne banke, ki odobravajo kredite zadolženim državam, in o ublažitvi predpisov, ki od bank zahtevajo, naj zaostala plačila s strani dolžniških držav uvrščajo med izgubo.

Po zasedanju v Washingtonu ni bilo objavljeno nobeno poročilo, vendar se zdi, da so finančni ministri pripravili okvirni predlog za pospešitev reševanja dolžniške krize.

Podpredsednik vlade v Trstu

Dne 6. t.m. je bil na krajšem obisku v Trstu podpredsednik vlade, socialist De Michelis. Na županstvu se je srečal z županom Richettijem, z odborniki in voditelji svetovalskih skupin. Richetti mu je obrazložil najbolj kočljiva vprašanja, ki zadevajo tržaško občino, pri čemer je omenil tržaško pristanišče, železarno v Škednju, problem velikih infrastruktur ter zakon za razvoj obmejnih območij, ki še ni bil odobren.

Na srečanju je bil govor tudi o vprašanju slovenske narodne manjšine. Župan se je zavzel za odobritev zaščitnega zakona, ki naj uravnovešeno — tako je dejal — določi pravice in dolžnosti manjšine brez vsiljevanja in katerekoli oblike dvojezičnosti. Proti temu je nastopil predstavnik misovske stranke, medtem ko je komunist Pessatto izročil podpredsedniku vlade dokument, ki omenja probleme Trsta in tudi zahtevo po zakonski zaščiti slovenske manjšine.

Podpredsednik vlade De Michelis je v zvezi z manjšino dejal, da se s tem vprašanjem bavi minister Maccanico, zagotovil pa je, da bodo pred dokončno sestavo zakona proučili vsa stališča. De Michelis je omenil tudi odnose med Italijo in Jugoslavijo ter v tej zvezi dejal, da si bo Italija prizadevala za tesnejše vezi med Jugoslavijo ter Evropsko skupnostjo. Podpredsednik vlade De Michelis se je nato srečal s predstavniki tržaške pokrajinske uprave in obiskal tržaško Trgovinsko zbornico.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Anton P. Čehov

STRICEK VANJA

Režija Dušan Jovanovič

v petek, 10. februarja, ob 18. uri

Hermann Broch

POVEST SLUŽKINJE ZERLINE

Režija Žarko Petan

V soboto, 11. februarja, ob 20.30

V torek, 14. februarja, ob 20.30

Ivan Cankar

LEPA VIDA

Režija Meta Hočevnar

V nedeljo, 12. februarja, ob 16. uri ABONMA
RED G — druga nedelja

Prešernova proslava v Peterlinovi dvorani v Trstu

Peterlinova dvorana v ulici Donizetti v Trstu je bila v ponedeljek, 6. februarja, praznično okrašena. Zbralo se je številno občinstvo, da bi bilo prisotno na večeru, ki so ga organizatorji posvetili slovenskemu kulturnemu prazniku. Kot vsako leto se je na tem večeru nudila tudi priložnost za podelitev nagrad 17. literarnega natečaja revije Mladika, in za razglasitev natečaja »Mladi oder«. Ta dan pa so tudi odprli razstavo dvanajstih grafik Edija Žerjale, na koncu je nastopil še dekliški zbor »Vesela pomlad« iz Opčin.

Večer se je pričel z govorom deželnega svetovalca Slovenske skupnosti, župana Bojana Brezigarja. Uvodoma je ugotovil, kako je v zadnjih dneh zaman iskal navdih za govor ob Prešernovi proslavi v naši sredi. Dejstvo, da je slovenski kulturni praznik letos sovpadel s pustnim obdobjem, je žal postavilo v tem času na prvo mesto »pustne šeme«. Mnoge naše organizacije, je ugotavljal Brezigar, se niso hotele odpovedati pustovanju in so Prešerna prenesle na prihodnje dni. Ni pa slučaj, je dejal Brezigar, da »smo Prešerna izbrali za simbol naše kulture in dan njegove smrti proglasili za naš kulturni praznik«. Prešernovo sporočilo je namreč še vedno aktualno, kot je aktualen Aškercev predgovor k izdaji Poezije iz leta 1913. Prešeren predstavlja tudi idealno povezavo vsega slovenskega kulturnega prostora. Še posebej v sedanjem času je mogoče z dokajšnjo mero optimizma gledati v Ljubljano, ker se »v vrhovih slovenskega naroda, kulturnih pa tudi političnih, sedaj jasno odraža zavest o kočljivosti sedanjega časa«. Slovenci doživljamo nekakšen narodni preporod, ki predstavlja novost v slovenskih razmerah. To pričajo množične javne manifestacije v Ljubljani in drugod po Sloveniji. Vsa ta prenova pa je prinesla novega duha tudi med zamejske Slovence, ki z vse večjo pozornostjo spremljajo dogajanje v domovini.

Konstruktivno pa je izzvenel poziv, naj se ne zapiramo v ozek domači svet, ampak naj se oziramo v svet. Tudi v tem je »Prešeren naš veliki učitelj«, je ugotavljal Brezigar. V Zdravici namreč suvereno izpričuje, kakšen naj bo odnos z drugimi narodi in drugimi kulturami. Svetu se moramo predstavljati »avtohtono, enakopravno in samozavestno«, je dejal govornik.

Sledila je podelitev literarne nagrade, ki jo je razpisala revija Mladika. Kot je u-

vodoma povedala prof. Ester Sferco, članica literarne komisije, ki je pregledala dela, je bil odziv tudi letos izredno dober. Komisija je prejela 17 novel in 13 ciklov pesmi. Sodelovalo je 16 pisateljev in 10 pesnikov. Prof. Sferco je nato prebrala imena dobitnikov letošnje nagrade. Za prozo je dobila 1. nagrado novela »Istra Gea mea«, ki jo je napisal Franjo Frančič iz Pirana. Delo je postavljeno v slovensko Istro in obravnava izviren motiv partizanskega borca, ki se naseli na kmetiji izseljene italijanske družine. Avtor je zelo doživeto in prepričljivo opisal navezanost na zemljo in človekovo usodo v sodobni Istri.

Drugo nagrado je prejela Martina Legiša iz Mavhinj za novelo »Hrast in trta«. Delo je postavljeno na naš Kras in obravnava motiv zakonskega življenja, odtujevanje in težave žene zaradi moževe preza-poslenosti. Novela je napisana s psihološkim pristopom in z učinkovito zgradbo.

Tretjo nagrado je dobil Andrej Arko iz Komna za novelo »Nogica«. Motiv je zajet iz zdravniškega življenja.

V poeziji je komisija prvo nagrado podelila Neži Maurer iz Škofje Loke za izbor pesmi iz cikla »Igra za življenje«. Drugo nagrado je dobil Igor Vrabc, Tržačan, ki živi v Angliji, za cikel pesmi »Kras in moč«. Tretje nagrade pa komisija ni podelila.

Štirinajsti natečaj »Mladi oder« je potrdil, da se z gledališko dejavnostjo ukvarja kar precejšnje število skupin. Natečaj sta kot vsa prejšnja leta razpisali Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Tudi letos so priznanja razdelili na tri kategorije. Najprej so podelili priznanja skupinam tretje kategorije, se pravi igralskim skupinam, ki delujejo priložnostno v okviru raznih šol. Priznanja je dobilo pet goriških in šest tržaških šol oziroma otroških skupin.

V drugo kategorijo so prireditelji uvrstili tiste skupine, ki delujejo pri amaterskem odru v kulturnih in prosvetnih društvi. Priznanja so dobile skupine iz Štandreža, društva Rupa-Peč, Finžgarjevega doma z Opčin in prosvetnega društva Mačkolje.

V prvi kategoriji pa so bile nagrajene samostojne gledališke skupine. Zlato priznanje je prejela dramska skupina prosvetnega društva Štandrež za uprizoritev Goldonijeve komedije »Prebrisana vdova« in za igro »Kaj ...?«, ki jo je napisala in režirala Mira Štrukelj, zatem pa še Amaterski oder »Jaka Štoka« s Proseka-Kontovele za igro Atilija Kralja »Kdo je na vrsti«, Šentjakobska dramska skupina iz Trsta za dve prireditvi v Marijinem domu na Ulici Risorta in še Gledališki krožek Slovenskega kulturnega kluba za igro »Geniji v kratkih hlačah«, ki jo je po istoimenskem delu Slavka Preglja napisala in režirala Lučka Susič.

Na steni Peterlinove dvorane pa visijo, kot smo povedali, zanimive grafike Edija Žerjale. Gre za cikel dvanajstih grafik, ki upodabljajo mesece. Umetnik je z

11. marca pokrajinski kongres Ssk

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji razpravljala o krajevnem političnem položaju, pripravah na strankin kongres ter o načrtu za Sosljanski zaliv. Politični tajnik Harej je poročal o delu strankinih organov za zagotovitev čimvečje prisotnosti zastopnikov Slovenske skupnosti v upravnih važnih krajevnih ustanov kljub nasprotovanju socialistov, ki so s pretvezami preprečili slovenski stran-

ki prisotnost v večinski koaliciji v Trstu. Pogovori med Skupnostjo, socialisti in krščanskimi demokrati so se nadaljevali v sredo, 8. t.m. Pokrajinski svet Slovenske skupnosti je tudi potrdil datum pokrajinskega kongresa stranke, ki bo v soboto, 11. marca, v športno-kulturnem središču v Zgoniku. Diskusija se je potem osredotočila na načrt za gradnjo turističnega središča v Sosljanskem zalivu.

POBUDE VODITELJEV SREDNJEAMERIŠKIH DRŽAV

Prisotnost številnih državnikov na slovesnosti ob umestitvi novega venezuelskega predsednika Pereza je omogočila več novih mednarodnih pobud. Predsednik Nikarague Ortega je napovedal, da so se voditelji srednjeameriških držav dogovorili, da se v najkrajšem času srečajo v New Yorku, da poživijo prizadevanja za pomiritev na svojem področju. Preko glavnega tajnika Združenih narodov De Cuellarja

DAN SLOVENSKE KULTURE V ŠPETRU

Študijski center Nediža, Društvo beneških umetnikov in Zveza slovenskih kulturnih društev prirejajo pod pokroviteljstvom občine Špeter v soboto, 11. t.m., Dan slovenske kulture. Ob 19. uri bo v Beneški galeriji odprtje razstave kiparja Janeza Lenasija, ob 20. uri pa bo v občinski dvorani koncert komornega orkestra CAMERATA LABACENSIS. Solist Igor Kuret, violina; dirigent Stojan Kuret. Literarni intermezzo Drago Gorup.

mislijo tudi pozvati Združene države, naj se pridružijo naporom srednjeameriških držav za boj proti trgovanju z mamili.

V Caracasu je bil tudi kubanski voditelj Castro. Kaki dve uri je govoril z več kot 300 časniki. Zavrnil je obtožbe o kršitvah človekovih pravic na Kubi in se zavezal za novo mednarodno gospodarsko ureditev, ki naj olajša težave zadolženih južnoameriških držav.

Italijanski politični glasili o stanju v ZKJ

Zanimivo je, da sta glasili obeh največjih vladnih strank, Krščanske demokracije in socialistične stranke, posvetili v četrtek, 2. t.m., največjo pozornost zasedanju Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki se je končalo dan prej v Beogradu.

»Il Popolo«, ki je glasilo Krščanske demokracije, je objavil daljši članek na prvi strani. Najprej je pisec ugotovil, da srbski voditelj Milošević ni dosegel cilja, ki si ga je bil postavil pred zasedanjem, saj je predsednik jugoslovanskih komunistov Stipe Suvar ostal na svojem mestu in ni torej odstopil. Ugotovil je dalje, da takolimenovani »evropski blok«, kamor sodijo Slovenija, Hrvaška in Bosna, ni dosegel popolne in dokončne zmage, saj se je Miloševiću, kljub porazu, posrečilo okrepiti v srbskem ljudstvu pričanje, da ima v svojih rokah politične vajeti celotne Jugoslavije. Spopad med obema skupinama v partiji je bil torej odložen.

Glasilo Krščanske demokracije je na koncu naglasilo, da Italija in Evropska skupnost ne moreta in ne smeta Beograda pustiti na cedilu. Če se Evropska skupnost, zavzema za razširi-

tevanje na Turčijo, je jasno, da ne more mirno gledati na poskuse destabilizacije Jugoslavije, saj bi to imelo takšne posledice, kakršnih v sedanjem trenutku ne moremo niti predvidevati. Zato je treba — po mnenju glasila Krščanske demokracije — gledati na razvoj dogodkov v Jugoslaviji s pozornim zaupanjem, kot je dejal zunanji minister Andreotti med zadnjim obiskom v jugoslovanski prestolnici.

Tudi »Avanti«, ki je glasilo Italijanske socialistične stranke, je objavilo na prvi strani članek, posvečen zasedanju Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. List je ugotovil, da na tem zasedanju ni prišlo do razčiščenja v komunističnih vrstah in da je bil spopad med obema skupinama odložen. Toda stanje v Jugoslaviji se slabša, je poudaril Avanti, tudi v gospodarskem pogledu in vojska izraža čedalje večjo zaskrbljenost za enotnost države. List je na koncu opozoril na zadnja izvajanja predsednika Suvarja, češ da je treba v Jugoslaviji ustvariti ustrežno ozračje za izhod iz sedanje gospodarske krize, kot je tudi treba odpraviti pričanje, češ da obstaja ena sama resnica in da je treba vsak nasprotni glas zadušiti.

Zapoznel božični odmev

Ceprav smo formalno že stopili v postni čas, je prav, da vsaj kronistično opozorimo na še dva božična dogodka oz. koncerta na Goriškem. Prvi je tradicionalna božičnica Goriškega pastoralnega področja, ki je v nedeljo, 15. januarja t.l. potekala na Mirenskem Gradu. Na njej so tudi tokrat nastopili pevski zbori iz novogoriške in dornberške dekanije v različnih sestavih. Največ je bilo mešanih, slišali pa smo tudi več mladinskih in po en ženski, moški in otroški pevski zbor. Novost letošnje božičnice je bil skupen nastop mešanih pevskih zborov med mašo, kar je na poslušalce napravilo zelo ugoden vtis, po maši pa je sledil nastop posamičnih pevskih zborov.

V župnijski cerkvi v Mirnu pa so v nedeljo, 29. januarja priredili 2. skupno božičnico mešanih cerkvenih pevskih zborov iz Mirna, Rupe in Peči. Pred dobrim letom so se v božičnem času omenjeni pevski zbori srečali v župnijski cerkvi v Rupih, tokrat pa je prišlo do izmenjalnega srečanja na drugi strani meje. Glavni del sporeda je obsegal petje starejših, pri ljudeh najbolj znanih slovenskih božičnih pesmi, ki so ga skupno izvajali pevci iz omenjenih treh vasi. Do leta 1947 so ti kraji sestavljali enotno župnijo, zato je namen tovrstnih pobud, da v duhu enotnega slovenskega kulturnega prostora še naprej vzdržujejo in okrepijo nekdanje vezi. Tako okrepljen pevski zbor je štel okoli 60 članov, kar je pri poslušalcih vzbujalo posebno slovesno občutke. Na koncu pevskega sporeda je več božičnih pesmi zapel še moški zbor Fantje treh vasi, ki ga sestavljajo pevci iz Bilj, Orehovelj in Mirna. Med pevski spored so bili posrečeno vpleteni odlomki iz preteklosti Rupe, Peči in Mirna, najdeni v starih časopisih, ki so jih dovršeno prebrale napovedovalke.

Skupni božični pevski nastop sta z izbranimi besedami pozdravila mirenski župnik Mirko Zakej in njegov sošolec, rupenski župnik Dragotin Butkovič. Starosta mirenskih pevcev Anton Budin je ob koncu slovesnosti predstavniku mešanega zbora iz Rupe Ivotu Kovicu izročil spominsko darilo, umetniško sliko Franceta Godca

z upodobitvijo vasi Peč. Ob tej priložnosti so se še posebej izkazale mirenske pevke, ki so poskrbele za pogostitev gostov po končani božičnici v veroučni dvorani. Tu je prišlo do sproščenega razpoloženja ob skupnem klepetu, petju, obujanju spominov in novih poznanstev.

—o—

PRIREDITVE V KULTURNEM DOMU V GORICI V FEBRUARJU

10. (petek) ob 20.30: Film: »ARIA« (Dolby - Stereo). Režija: J.L. Godard. Prireditelj: Kinoatelj.

11. (sobota) ob 20.30: DAN SLOVENSKE KULTURE - PREŠERNOVA PROSLAVA. Nastopa: »Plesni teater« iz Ljubljane. Prireditelj: ZSKD.

14. (torek) ob 20.30: Nastop komornega orkestra iz Budimpešte (H). Dirigent: Pacor. Solist: Črtomir Šiškovič (violina). Prireditelj: GLASBENA MATICA - GORICA.

15. (sreda) ob 20. uri: Javno zborovanje slovenskih komunistov. Prireditelj: Deželno tajništvo KPI.

16. (četrtek) ob 20.30: GORICA KINEMA '89. Film: CHOCOLAT (Francija 1988). Režija: Claire Denis. Prireditelj: Kinoatelj.

17. (petek) ob 18. uri: KOROSKI VEČER. Prireditelj: ZSKD v sodelovanju z »Gledališko skupino Gorica«.

17. (petek) ob 20.30: Film: »TRUE STORIES« (Dolby - Stereo). Režija: David Byrne. Prireditelj: Kinoatelj.

Zahvaljujemo se vsem, ki so počastili spomin

župnika Marjana Komjanca

Še posebej izražamo zahvalo gospodu nadškofu Antonu Vitalu Bommarcu, zastopnikoma ljubljanskega metropolita in koprškega škofa ter vsem duhovnikom.

Bog povrni vsem, ki so mu pomagali v bolezni.

Sorodniki

Sovodnje, Števerjan, Gorica,
Malcesine in Kalifornija,
9.2.1989

18. (sobota) ob 17. uri: 10-LETNICA strokovnega zavoda ENFAP. Prireditelj: Zavod ENFAP iz Gorice.

21. (torek) ob 15. uri: Manifestacija »PRO ARMENIJA«. Prireditelj: Goriška pokrajina.

23. (četrtek) ob 18. uri: Kulturni večer »Srečanje z avtorjem«: FRANC ŠETINC. Prireditelj: Kulturni dom - Gorica.

23. (četrtek) ob 20.30: GORICA KINEMA '89. Film: »Ženska zadeva« (Francija 1988). Režija: Claude Chabrol. Prireditelj: Kinoatelj.

PREDAVANJE V ROMJANU

Slovensko kulturno rekreativno društvo »Jadro« vabi na predavanje, ki bo v petek, 17. t.m., ob 20. uri na sedežu društva v Romjanu.

Dr. Pavel Medvešček iz Nove Gorice bo govoril o spoznavanju in uporabi rastlin v naših krajih in o pomenu, ki ga nekateri cvetovi imajo pri posameznih narodih.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O januarski številki revije Primorska srečanja

Izšla je nova številka revije za družboslovje, gospodarstvo in kulturo »Primorska srečanja«. Tudi tokrat je revija vsebinsko bogata in privlačna. Sergij Pelhan, predsednik Kulturne skupnosti Slovenije, posveča uvodni prispevek usodi kulture in kulturne dediščine na Slovenskem. Najprej podaja prerez odnosa do kulture v posameznih povojnih obdobjih. Pri tem analizira številne dejavnike, ki silijo v ugotovitev, da kratkoročni in pragmatični cilji, kot tudi dolgoročno zastavljena politika ne dajejo zelenih rezultatov. Stik s svetom in že tudi znotraj Jugoslavije se katastrofalno zmanjšuje, ekonomski položaj kulturnih delavcev je iz dneva v dan slabši, kadrovski primanjkljaj je za dobro tretjino pod normativi. Naravna in kulturna dediščina, tako materialna kot duhovna, je del zgodovinskega spomina naroda in kot taka pomemben element njegove identitete in razvoj. Imamo pa nekatere pozitivne plati, ki kažejo, da se na primer izredno hitro razvija tudi čut Slovencev za svojo naravno dediščino. Pelhan nato navaja podatke o kulturni in naravni dediščini in njenem ohranjanju. Slednje ni zadostno, predvsem zaradi pičlega financiranja.

Silvo Fatur piše o dilemah slovenske šole v Italiji. Poudarja, da je slovenska šola osrednja postojanka slovenskega jezika v Italiji. Po pregledu položaja in razsežnosti slovenskih šol in sistema izobraževanja navaja, kateri so po njegovem glavni problemi. »Navkljub proklamirani odprtosti meje sta si svetova ob njej v zadnjih desetletjih hudo vsakebi. To ovira razvoj ustreznega pogovornega jezika«. Pomanjkljiva je jezikovna kompetenca velikega dela učnega osebja. Osrednje vprašanje za razvoj šole pa so neugodna demografska gibanja. Omenja še vprašanje vse večje prisotnosti otrok iz mešanih zakonov. Huda hiba je neustreznost organizacije. Avtor trdi, da so Slovenci z notranjimi razprtijami zapravili možnost za organiziranje v samostojnem slovenskem šolskem okraju ali okrajih. To je seveda njegovo mnenje. Med ukrepi za izboljša-

nje položaja predlaga oblikovanje dolgoročnega načrta z raziskovalno razvojno nalogo s posebnim pogledom na odnos med jezika in šoli. Zavzema se za odpravo negativne selekcije pri usmerjanju na dve učiteljski in za permanentno jezikovno in strokovno izpopolnjevanje učiteljev vseh vrst in stopenj. Odprto je še vprašanje učbenikov, saj so sedanji učbeniki iz Slovenije z usmerjenim izobraževanjem neuporabni. Preučiti bi morali tudi problem prostorske razpršenosti osnovne šole.

Med številnimi drugimi prispevki naj omenimo članek Alda Rupla o telesni kulturi kot afirmaciji slovenske narodnostne skupnosti. David Malič piše o važnejših projektih v okviru uresničevanja vizije o Trstu kot mestu znanosti. Zanimiv je tudi članek Mira Kocjana ob 45-letnici sklepa o priključitvi Primorja in Istre Jugoslaviji in navaja trpka spoznanja ob zgodovinski obletnici in aktualni stvarnosti ter se zavzema za kadrovske pomlajevanje.

V okviru predstavitev primorskih strokovnjakov objavlja revija razgovor z dr. Francem Bizjakom, Jože Šušmelj je pripravil razgovor z Marjanom Gabrijelčičem, dekanom Akademije za glasbo v Ljubljani. V reviji lahko beremo tudi razgovor z Vladimirom Šavom, ki ga je pripravil Jožek Štucin, medtem ko Nives Marvin piše o slikarju Rafaelu Nemcu.

Drago Bajt posreduje zanimiv prispevek o Petru Butkoviču-Domnu kot očetu slovenskega ugankarstva. Bogat je tudi leposlovni del. V okviru »Okna v svet« je Jolka Milič prevedla niz pesmi Vittoria Serenija. Antonija Valentinčič pa objavlja prevod črtice Renata Ferrarija. Avtor je prisoten tudi v zapiskih, kjer je objavljen prevod pričevanja Fulvia Tomizze z naslovom: »Manjšine«. Pavle Merku nadaljuje s svojimi primorskimi imenoslovnimi prispevki. Tokrat obravnava Štorje, Šepulje in Povir.

Zadnja številka revije »Primorska srečanja« objavlja na koncu letno kazalo dvanajstega letnika z imenskim kazalom

Februarska številka mesečnika Pastirček

Februarska, peta številka otroškega mesečnika »Pastirček«, ki izhaja v Gorici, ima na uvodnem mestu poezijo Ljubke Šorli »Beseda materina«. Na preprost način otrokom razlaga vrednost človeške besede, njene vloge pri odnosu s sočlovekom, Bogom in narodom.

Danila Komjanc objavlja nadaljevanje risanke, ki naj jo otroci izpopolnijo in pobarvajo, z naslovom Nazareški osliček. V rubriki Naše priče pa avtor predstavlja mladim bralcem znamenitega slovenskega misijonarja, ki pa je kljub pomenu danes nekoliko v ozadju zanimanja naših ljudi. Gre za Ignacija Knobleharja, ki se je rodil leta 1819 v Škocjanu na Dolenjskem, po novi maši leta 1847 pa je odšel kot misijonar v Afriko, in sicer v današnji Sudan. Boril se je proti suženjstvu in sploh izkoriščanju črncev. Ko ni mogel drugače pomagati, je že ujetje sužnje odkupoval in šolal. Veliko je delal tudi za privzganje delovnih navad in bolj urejenega družinskega življenja. Katoliški nauk je predstavljal v jezikih različnih afriških plemen. Pomemben pa je bil tudi kot zemljepisec in raziskovalec Nila, vendar o tem v članku ne najdemo podatkov. Umril je komaj 38 let star, ko se je vračal domov na zdravljenje.

Nekaj prispevkov seveda odraža značilnosti teh dni. Tako je Olga Tavčar prispevala poročilo o tem, kako pustujejo skavti. Zora Saksida objavlja Februarske sličice. Tu pa je tudi članek Post danes, ki nagovarja najmlajše in jim tudi svetuje, kako naj sami živijo post s tem, da pomagajo vrstnikom, več molijo, pomagajo doma in se omejuje pri televiziji in sladkarijah.

Na osrednjih straneh je fotokronika s prikazom slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, ki ima oddelke tudi v Doberdolu, Jamljah, Štandrežu, Steverjanu in Podgori za približno 120 gojencev.

Draga Lupinc v rubriki Srečanje z ... nadaljuje razgovor z mladinskim dirigentom in skladateljem Janezom Bitencem, ki ponuja mladim bralcem pesmico Račke. Zanimivo je, da Bitenc omenja, kako mu je učitelj in mentor France Marolt tik pred smrtjo dejal: »Janez, ti boš pisal simfonije za "mamenke". "Kaj pa so to mamenke?" sem vprašal. "To so otroci, ki se še mame za krilo držé..." je rekel, in to se je zgodilo. Pišem torej simfonije za mamenke že 40 let.

Tudi v tej številki Pastirčka je še nekaj drugih prispevkov in rubrik za zabavo in razvedrilo. Andrej Bratuž objavlja skladbico »Iz zime v pomlad« na besedilo Ljubke Šorli. Zelo veliko pa je spet pisem in risb, ki so jih poslali mladi bralci. Izpolnjujejo namreč skoraj 10 strani.

Otožno, a polno krščanskega upanja je slovo veroučiteljice sestre Gabrijele od 11-letne Tamarje z Opčin, ki se je v božičnem času poslovila s te Zemlje. Med drugim ji pravi: »V svojem dnevniku, ki je ostal v nočni omarici, si zapisala prelepo pesem zahvala Gospodu. S smreko in planinami se dviga tvoja zahvala Bogu in nato vabiš še posebej ostarele, naj se s tabo zahvaljujejo Bogu. Obstala sem, ko sem prebirala te tvoje vrstice. Veš, navadno ljudje v svojih molitvah samo prosimo. Ti si pa pri 11 letih zapela tako čisto molitev zahvale. Prepričana sem, da so te angeli veseli sprejeli v svojo družbo in zdaj z njimi prepevaš slavospeve Bogu«.

Izšla je februarska številka Ognjišča

Pred nekaj dnevi smo v Sloveniji opazili revijo »Ognjišče« tudi v kioskih. Lep kup druge letošnje številke s prijazno naslovno stranjo je kar vabil, da bi jo človek prebral. Novost pa je že dejstvo, da je revija napredaj v kioskih, in prijazna prodajalka nam je zaupala, da gre še kar dobro v promet.

Tudi ta številka je vsebinsko zanimiva in bogata. V rubriki »Religiozna lirika« objavlja Ognjišče »Pesem o plamenih sveče« odličnega češkega pesnika Jaroslava Seiferta. Pismo meseca obravnava odnos do Boga, pravzaprav vprašanje iskanja Boga, kar je v nekem smislu nov, a vedno bolj pogost pojav tudi med slovensko mladino. Revija, kot je Ognjišče, lahko pomaga, da se mlad bralec zamisli o določenih vprašanjih in vrednotah. K temu ga vabijo številni članki. Tak je na primer razgovor z inž. Jožetom Stergarjem, ki je strokovnjak za urejanje parkov in istočasno član odbora celjske Mohorjeve družbe ter predsednik Medškofijskega odbora za izobražen-

ce. V slovenskem kulturnem prostoru je torej aktivno angažiran in je doslej opravil vrsto zanimivih del za omenjeni ustanovi, ter izdal tudi več strokovnih knjig. Primož Krečič je za veroučne strani pripravil zapis, ki govori o zakonih in svobodi. V rubriki »Naši preizkušeni bratje« je objavljen razgovor z gluhošem in slepim invalidom Jožefom Tekavčičem, ki je kot otrok oglušel zaradi eksplozije bombe; pred osmimi leti pa je izgubil tudi vid. To je sicer sintetičen razgovor, ki pa bralca vsekakor poziva k premisleku in ga vabi, da bi bil predvsem na človeški ravni blizu takim ljudem.

Pod zaglavjem »Priporočamo berite« je kot prva predstavljena povest »Učiteljica«, ki jo je napisala Marta Kmet in je izšla pri celjski Mohorjevi družbi. Nato se omenja roman »Nestranost srca«, ki ga je napisal Stefan Zweig in je izšel pri Založništvu tržaškega tiska. Kot tretjo in zadnjo knjigo predstavlja Ognjišče fantastič-

dalje na 7. strani ■

Prešernova proslava...

■ nadaljevanje s 4. strani

barvami in upodobitvijo najznačilnejših kmečkih del ter znaki zodiaka ustvaril učinkovita dela, ki pritegnejo pozornost gledalca.

Ob koncu večera je nastopil še dekliski zbor »Vesela pomlad« z Opčin. Zbor, ki ga vodi Franc Pohajač, je zelo zlito in dovršeno zapel šest pesmi ter tako primerno zaključil Prešernov večer v Peterlinovi dvorani v Trstu.

SE NEKAJ PREMIKA?

■ nadaljevanje s 3. strani

čilo britanske televizijske družbe BBC ni točno in da precej pretirava. Do zdaj pa ni nihče popolnoma zavrnil vesti o tajnih pogajanjih med nasprotujočimi si političnimi silami Severne Irske.

MANDATAR MARKOVIĆ

O GOSPODARSKEM PROGRAMU NOVE ZVEZNE VLADE V SFRJ

■ nadaljevanje s 1. strani

če predvsem zaslužiti in v ta namen je treba tudi povečati proizvodnjo. Marković je gospodarstvenike pozval, naj dajo na razpolago novi zvezni vladi strokovnjake, pristavil pa je, da bodo takšna srečanja in posveti odslej redna praksa.

NEKAJ SE RES PREMIKA

■ nadaljevanje s 1. strani

čeno, da bo naše temeljno vprašanje kmalu in pravično ter primerno urejeno. Prav gotovo se bodo oglasile sile, ki odločno nasprotujejo naši zaščiti in bodo naredile vse, kar je v njihovi moči, da bi obveljala njihova volja. Na mestu sta zato čut za stvarnost in predvsem skrb, da ne naredimo kakšne morda usodne napake.

ZDA SNUJE NOVO POLITIKO DO BLIŽNJEGA VZHODA

Ameriški predsednik Bush se bo med pogrebnimi svečanostmi za japonskim cesarjem Hirohitom srečal konec tega meseca v Tokiu tako z jordanskim kraljem Huseinom kot z egiptovskim predsednikom Mubarakom. Bush se bo s Huseinom in Mubarakom pogovarjal predvsem o nadaljnji usodi zasedenih arabskih ozemelj in o vlogi, ki jo lahko imajo Združene države v okviru prizadevanj za dosego miru na Bliznjem vzhodu. Glasnik ameriškega zunanega ministrstva je izjavil, da sta Husein in Mubarak izrazila željo, da bi se srečala to pomlad z ameriškim predsednikom, enako željo pa je izrazil tudi izraelski ministrski predsednik Shamir.

SMRT FILMSKEGA REŽISERJA

Zadet od srčne kapi je 6. t.m. umrl na svojem domu v Parizu André Cayatte, ki je bil eden vodilnih francoskih filmskih režiserjev. Rodil se je 3. februarja leta 1909 v kraju Carcassonne. Bil je tudi pisatelj ter je pred nekaj dnevi obhajal svojo 80-letnico. Leta 1950 je kot režiser prejel Zlatega leva na filmskem festivalu v Benetkah. Nastopil je s filmom »Justice est faite« (Pravici je bilo zadoščeno).

—0—

Ob Prešernovem dnevu, prazniku slovenske kulture prireja Mešani pevski zbor »Sv. Jernej« v Finžgarjevem domu v soboto, 11. februarja 1989, ob 20.30

VEČER SLOVENSKE PESMI

Sodelujejo: OPZ in FPS »Vesela pomlad«, vodi Franc Pohajač — Livij Valenčič s priložnostnim govorom — MoPZ »Igo Gruden«, vodi Aleksander Rojc — Mladinska igralska skupina Finžgarjevega doma s splotom odlomkov iz treh novih knjig zamejskih avtorjev: Rebule, Beličiča in Košute, pripravila Lučka Susič — MePZ »Sv. Jernej«, vodi Janko Ban. Povezuje Aleš Lupinc. Priručno vabljeni!

V MOSKVO SE JE VRNIL PRAZNIH ROK

Sovjetski zunanji minister Ševardnadze je 6. t.m. zapustil Pakistan, kjer se je mudil dva dni, ne da bi se srečal z voditelji afganistanskih partizanov in ne da bi preprical pakistansko vlado, naj prekine dobavljanje orožja afganistanskim gverilcem. Šef sovjetske diplomacije je med pogovori predlagal Pakistanu, naj se obveže, da ne bo dobavljal orožja afganistanskim upornikom in partizanom, Sovjetska zveza pa bi se v tem primeru obvezala, da ne bo dobavljala orožja redni afganistanski vojski. Na tiskovni konferenci, ki jo je priredil pred odhodom iz Islamabada, je Ševardnadze dejal, kako je zaman skušal prepričati pakistanske voditelje, da je treba za Afganistan poiskati politično in ne vojaško rešitev.

Nekaj stotin sovjetskih vojakov v Kabul še vedno straži tamkajšnje letališče. To pomeni, da ne ustreza resnici pisanje moskovske Pravde, češ da so vsi sovjetski vojaki zapustili afganistansko prestolnico. Nekateri sovjetski vojaki, ki so na straži ob cesti, ki pelje na letališče, so časnikarju britanske tiskovne agencije Reuter izjavili, da je v neposredni bližini letališča kakih 500 sovjetskih vojakov, ki bodo tam ostali vse dotlej, dokler ne bo konca zračnega mostu s Sovjetsko zvezo.

NOV BANKOVEC V JUGOSLAVIJI

V drugi polovici tega leta bo v Jugoslaviji v obtoku nov bankovec. Šlo bo za bankovec v vrednosti sto tisoč dinarjev. Tako je sklenil zbor republik in pokrajin beograjske skupščine; poleg sklepa o novem bankovcu je bil odobren tudi zakonski predlog o spremembah in dopolnitvah zakona o zadolževanju v tujini, za refinanciranje posojil in najemanje finančnih posojil v obdobju 1988-96.

so ga uporabljali v zdravstvu. Makovo seme se poleg tega uporablja tudi za slaščice, npr. za potico. Iz njega pa pridobivajo tudi makovo olje, ki je prijetnega okusa in tudi zdravilno.

Ali imata danes druga dva naroda na Balkanu, Albanci in Grki, svojo narodno ali ljudsko rožo, ni bilo mogoče z gotovostjo dognati. In prav tako ne za narode v Severni Evropi, za baltske in nordijske. Pač pa je raznovrstno cvetje zelo priljubljeno pri narodih Vzhodne Evrope, ki imajo tudi svoje narodne rože.

Tako velja v Ukrajini za ljudsko rožo visokorasli rožlin (althea rosea), ukrajinsko ruža ali malva. V Evropo so jo bili zanesli že v času križarskih vojn. Postala je dokaj priljubljena in je veljala za Marijino rožo. Šteli so jo med vrtnice. (117) Zrase tudi do 2 m visoko. Ukrajincem je prisposoda lepote. Cvetovi temno vijoličaste vrste se uporabljajo za barvanje vina, steblo pa tudi za vlakna.

V ukrajinski ljudski pesmi pa se neredko omenja brogovita (viburnum opulus), ukrajinsko kalyna. Ima snežno bele, kepaste cvetove in jo imajo za prisposodo dekliske lepote. (118) Med priljubljene cvetove pri Ukrajincih sodijo tudi mak, plavica in še zlasti zimzelen, ukrajinsko barvinek.

Pač pa velja za narodno rožo Ukrajincev predvsem sončnica (helianthus annuus). To rastlino so svoj čas prinesli iz Amerike. V prejšnjem stoletju pa so dognali, da njena semena vsebujejo veliko olja, in jo v ta namen začeli gojiti po poljih. Največji nasadi so nastali prav v Ukrajini, kjer so jo že v prejšnjem stoletju pridelali po več tisoč ton na leto. (119) Njene liste in cvetove uporabljajo tudi v ljudskem zdravilstvu, za boleznij pljuč in grla. (120) Tudi v tem primeru je postala torej narodna roža rastlina, ki jo gojijo kot značilno in zelo razširjeno poljsko kulturo, katere pridelek je namenjen za izvoz. Po tej rastlini oz. roži je dežela poznana v svetu. Kakor smo videli že v primeru Bolgarije in Makedonije.

Pri Belorusih je priljubljena roža plavica (centaurea), ki rase v žitu. Okoli domov pa gojijo zlasti georgine (dahlia) in plamenke (phlox). Toda za belorusko narodno rožo velja lan (linum), čigar plavi cvet se nahaja tudi v grbu te dežele.

Tudi v tem primeru je postala narodni cvet značilna poljska kultura dežele, ki vsebuje tudi zdravilne lastnosti, in seveda hranljive snovi. Iz njenih stebel pridobivajo vlakna za izdelavo platna, zato so jo gojili že v predgodovini, že pred nekaj tisočletji.

Tudi na obsežnem ozemlju, ki ga naseljujejo Rusi, obstaja več ljudskih rož. Ozemlje je tako veliko, da se posamezni predeli po podnebjju in zato tudi po rastlinstvu medsebojno dokaj razlikujejo. Zato so se po posameznih pokrajinah uveljavile različne ljudske rože, med temi razne zvončnice (campanulacee), plavica (centaurea), solzice (convallaria majalis). V ruski ljudski pesmi se pogosto omenja rdeča jerebika (sorbus aucuparia), rusko rjabina. (121) V bolj severnih predelih pa zlasti sibirski jerebika (s. sibirica).

(Dalje)

- (113) Brockhaus Enzyklopädie, itm., 1973 (Thy-mian)
- (114) Sporočil Petr Ovečka, Krěstánská Akademie, Studijní ústav Cyrilo-metodějské ligy dne 20.10., Rim 1985
- (115) Sporočil: Peter Stürz, Institut für Volk-skunde (dne 2.5.), Innsbruck 1985
- (116) Povedala: ga. Mira Alečković, književnica v Beogradu
- (117) Brockhaus Enzyklopädie, itm., 1966 (Al-thee)
- (118) Sporočil: prof. A. Hnatyschyn (dne 2.11.), Dunaj 1982
- (119) Brockhaus Enzyklopädie, itm., 1973 (Son-nenblume)
- (120) Segreti e virtù delle piante medicinali, itm., str. 319
- (121) Odgovor uredništva obzornika »Cvetovod-stvo« (dne 23.5.), Moskva 1985